

Соколовський
Олександр Богданович

Особливості дослідження ролі національних меншин у розвитку транскордонної співпраці

УДК 327.8
DOI <https://doi.org/10.24195/2414-9616-2020.1.14>

Соколовський Олександр Богданович
аспірант кафедри політології
та міжнародних відносин
Національного університету
«Львівська політехніка»
вул. Митрополита Андрея, 5,
Львів, Україна

Стаття присвячена аналізу стану наукового вивчення ролі національних меншин у розвитку транскордонної співпраці у регіонах, які є поліетнічними, де компактно проживають національні меншини, що розділені кордоном. Наголошується, що актуальність досліджуваної проблематики зумовлена важливістю вивчення проблематики національних меншин у виробленні, лобюванні та реалізації транскордонної співпраці. Розглянуто праці українських дослідників із питань транскордонної співпраці та захисту прав національних меншин.

Мета дослідження – здійснити комплексний аналіз стану наукового вивчення проблематики ролі національних меншин у розвитку транскордонної співпраці. У статті використано комплекс загальнонаукових методів, зокрема теоретичного узагальнення, історичного порівняння, аналізу, структурно-функціональний.

Зазначається, що системне вивчення особливостей транскордонної співпраці з питань діяльності національних меншин розпочалось наприкінці ХХ ст., зокрема, більшість дослідників акцентує увагу на питаннях співпраці національних меншин у сфері культури та освіти, розвитку прикордонних територій, практичної реалізації діяльності євро регіонів, культурного розвитку та співпраці прикордонних територій, впливу історичних чинників на активність національних меншин. Наголошується, що на активність національних меншин у транскордонній співпраці впливають такі чинники, як зв'язки з етнічною батьківщиною, активність організацій національних товариств, підтримка органів місцевої влади, участь у міжнародних організаціях, функціонування міждержавних інституцій (міжпарламентські групи, міжурядові комісії), налагодження системи культурного та інформаційного обміну. Зазначається, що за умови реалізації ефективної етнонаціональної політики поліетнічні прикордонні регіони мають перевагу в тому, що національні громади сприяють налагодженню транскордонної співпраці, вони часто виконують роль посередників. У регулюванні системи етнічних відносин на регіональному рівні провідну роль відіграють органи місцевої влади, адже інститути самоврядування найближчі до громадян, які представляють етнічні громади.

Доведено, що, попри актуальність досліджуваної тематики, сьогодні не досить вивчено інструменти та механізми здійснення транскордонної співпраці в умовах євроінтеграції України, чинники, які позитивно чи негативно впливають на участь національних меншин у транскордонній співпраці, вплив національних меншин на характер міждержавних відносин у регіоні. У вітчизняній науковій літературі не досить вивчено діяльність національних меншин як суб'єктів транскордонних відносин, їхню роль у розвитку транскордонної співпраці, розвиток транскордонної співпраці в етнічно чутливих регіонах Центрально-Східної Європи.

Ключові слова: транскордонна співпраця, захист прав національних меншин, національні меншини, Україна, Центрально-Східна Європа, євро регіони.

Вступ. У сучасних умовах транскордонна співпраця є одним із важливих елементів інтеграційної політики на регіональному рівні і відіграє важливу роль у розвитку взаємовідносин із сусідніми державами. Особливо актуальним це питання є для сучасної України (Закарпатська, Одеська, Чернівецька, Львівська, Волинська, Івано-Франківська області), яка розвиває транскордонну співпрацю з державами ЄС. Європейський Союз здійснює політичний вплив на поліетнічні держави Центральної та Східної Європи щодо дотримання умов захисту прав національних меншин і найчастіше розглядає це питання в контексті європейської безпеки.

Окрему увагу науковців привертає розвиток транскордонної співпраці у регіонах, які є поліетнічними, де компактно проживають національні меншини, що розділені кордоном, до того ж прикордонні території часто характеризується стереотипами та етнічним протистоянням.

На активність національних меншин у транскордонній співпраці впливають такі чинники як зв'язки з етнічною батьківщиною, участь у міжнародних організаціях, функціонування міждержавних інституцій (міжпарламентські групи, міжурядові комісії), налагодження системи культурного та інформаційного обміну.

Практика показує, що у регіонах, в яких проживають національні меншини, часто можна спостерігати певне напруження у міжетнічних відносинах, і найчастіше це результат історичного розвитку. Однак за умови реалізації ефективної етнонаціональної політики такі регіони мають перевагу в тому, що національні громади є «містком» для налагодження транскордонної співпраці, вони виконують роль «амбасадорів», створюють позитивний імідж і сприяють економічному розвитку регіону. У регулюванні системи етнічних відносин на регіональному та місцевому рівнях провідну роль відіграють органи місцевої влади, адже інститути

самоврядування найближчі до громадян, які представляють етнічні громади. Прикладом є програма транскордонної співпраці Україна – Угорщина – Словаччина – Румунія, забезпечення європейського сусідства та інструменту партнерства.

Для України сьогодні є важливим використання можливостей співпраці з національними меншинами в державах ЄС для територіального розвитку, європейської інтеграції. Адже транскордонна співпраця – це перш за все процес побудови добросусідських відносин з обох боків кордону з метою подолання протиріч і подальшого гармонійного розвитку. Актуальність досліджуваної проблематики зумовлена важливістю вивчення діяльності національних меншин у виробленні, лобюванні та реалізації територіального розвитку та транскордонної співпраці.

Останнім часом серед українських дослідників зросла зацікавленість у вивченні транскордонної співпраці, зокрема співпраці національних меншин, які розділені кордоном. Науковому дослідженню проблематики транскордонного співробітництва та захисту прав національних меншин присвячено роботи таких учених, як: І. Артьомов [1], Г. Луцишин [4], М. Макар [5], Н. Мікула [6; 7], А. Круглашов [3] В. Реутов [10], Т. Рендюк [9] та ін. Значна частина науковців акцентує увагу на проблематиці розвитку прикордонних територій, діяльності євро регіонів, культурному розвитку та співпраці прикордонних територій.

Серед зарубіжних дослідників особлива увага приділяється питанням ролі національних меншин у міжнародних і транскордонних відносинах у Центральній і Східній Європі, політичній участі та самоврядуванню національних меншин у державах-членах ЄС зокрема; це праці Мартіна Клата [12], Юргена Богнера [11], Хюнек Бохм [14], Юана Коровська-Пиж [15] та інших учених.

Актуальність дослідження також зумовлена недостатнім вивченням інструментів і механізмів здійснення транскордонної співпраці в умовах євроінтеграції України, ролі національних меншин у здійсненні транскордонної співпраці, досвіду країн Центрально-Східної Європи у розвитку транскордонної співпраці у сфері захисту прав національних меншин. У вітчизняній науковій літературі бракує праць, які б розглядали національні меншини як суб'єкти транскордонних відносин, їхню роль у розвитку транскордонної співпраці, розвиток транскордонної співпраці в етнічно чутливих регіонах. І тому важливим є вивчення чинників, які впливають на участь національних меншин у транскордонній співпраці, вплив національних меншин на характер міждержавних відносин у регіоні.

Мета та завдання. Метою статті є здійснити комплексний аналіз стану наукового вивчення проблематики ролі національних меншин у розвитку транскордонної співпраці.

Методи дослідження. У статті використано комплекс загальнонаукових методів, зокрема теоретичного узагальнення, історичного, порівняння, аналізу, структурно-функціональний. Методологічною основою дослідження транскордонного співробітництва є міждисциплінарний підхід, зокрема поєднання системного і структурно-функціонального аналізу; інституціональний підхід – дослідження впливу на транскордонне співробітництво організацій національних меншин.

Результати. Транскордонна співпраця є важливим механізмом розвитку України в умовах євроінтеграції, вона сприяє підвищенню економічного, соціального, культурного рівня розвитку регіонів декількох держав і міжнародної співпраці загалом. Окрім того, транскордонна співпраця надає широкі можливості для місцевих органів влади та, що вкрай важливо, зближує національні меншини, які сприяють покращенню відносин і вдосконаленню співпраці між державами. Українська дослідниця Н. Мікула зазначає, що під транскордонною територією слід уважати спільну територію прилеглих до кордону сусідніх адміністративно-територіальних одиниць щонайменше двох держав, тоді як прикордонна – території, які охоплюють одну або декілька адміністративно-територіальних одиниць однієї держави і прилягають до кордону [7, с. 11].

Сьогодні транскордонне співробітництво між Україною та країнами ЄС регулюється правовими нормами європейського та національного законодавства, Угодою про асоціацію між Україною та ЄС, Державною програмою розвитку транскордонного співробітництва на 2016–2020 рр., а також окремими програмами європейської політики сусідства («Басейн Чорного моря», «Україна – Румунія» «Україна – Польща – Білорусь», «Україна – Словаччина – Угорщина – Румунія») та двосторонніми угодами.

Науковці розглядають транскордонне співробітництво на двох рівнях – як інструмент розвитку прикордонних територій і як чинник реалізації євроінтеграції. Попри велику кількість підходів до визначення поняття транскордонної співпраці, загальноприйнятим є визначення, яке подається у міжнародних документах, зокрема в Європейській рамковій конвенції про транскордонне співробітництво між територіальними адміністративними одиницями або місцевими органами влади 1980 р.

Найпоширенішими формами транскордонної співпраці є прямі контакти між територіальними громадами – містами, селищами, які здебільшого мають неформальний характер і спрямовані на вирішення певних проблем. Як зауважує І. Артьомов, транскордонна співпраця передбачає відхід від централізованої системи до більш гнучкої децентралізованої, що означає позбавлення певного впливу центральних органів влади [1].

Теоретичні аспекти транскордонної співпраці розглядають такі науковці, як: В. Дергачов, М. Долішній, В. Нагірна, О. Топчієв, Л. Хомич, О. Урбан та інші. Зокрема, О. Урбан [8] детально розглядає понятійно-термінологічний апарат дослідження транскордонного співробітництва, зокрема, розглядає поняття «транскордонний» і «прикордонний» регіони, окремо виділяє «транскордонну», «прикордонну» та «міжрегіональну» співпрацю.

Питанню участі національних меншин у розвитку транскордонної співпраці, впливу етнонаціональних відносин на регіональний розвиток країн Центрально-Східної Європи значну вагу приділяє дослідник М. Макар [5]. Зокрема, науковець зазначає, що одні нерозв'язані проблеми в етнополітичній сфері змінюються на інші. Адже соціальна і релігійна структури населення переважно залишилися незмінними, складними та ще й помноженими на нові соціальні протиріччя, привнесені ринковими відносинами. За винятком кількох країн (Угорщина, Польща), де титульна національна група займає переважну більшість, всі інші країни мають мозаїчну етнічну структуру населення. Гострота проблеми посилюється тим, що на території регіону внаслідок розпаду трьох колишніх «єдиних» союзних держав (СРСР, ЧСР, СФРЮ) виникли нові умови, які докорінно змінили статус практично всіх етнічних груп цих країн [5].

А. Круглашов наголошує на важливості етнокультурної толерантності у розвитку транскордонної співпраці, нормативно-правового регулювання функціонування етнічних громад і діяльності національно-культурних товариств. Особливу увагу необхідно, на думку вченого, приділяти питанням моделювання міжетнічної комунікації, подолання міжетнічних стереотипів у поліетнічних прикордонних регіонах [3, с. 56].

В. Реутов, аналізуючи особливості транскордонної співпраці, окремо виділяє чинники, що пов'язані з національним складом прикордонних територій. Як правило, це багатонаціональні території або регіони, де мешкають представники декількох етнічних груп. У багатьох випадках на територіях суміжних прикордонних регіонів мешкають представники досить чисельної національної меншини, яка репрезентує національну більшість країни, розташованої по іншій бік кордону [10]. І тому важливим напрямом транскордонної співпраці є активізація та гармонізація діяльності у сферах науки, культури, освіти, розвитку національних меншин. Важливим є використання наявного потенціалу поліетнічних регіонів у процесах європейської інтеграції, регіонального розвитку і децентралізації.

Г. Луцишин наголошує, що здебільшого інтерес держав до розвитку споріднених меншин сприяє досягненню взаєморозуміння, зміцненню дружніх

міждержавних відносин. Не менш важливу роль для налагодження як внутрішніх, так і міжнародних зв'язків національних меншин відіграють такі критерії, як авторитетність організацій, які представляють ту чи іншу національну меншину, наявність впливових лідерів, готовність до співпраці з іншими організаціями тощо [4]. Також Г. Луцишин зазначає, що сьогодні можна спостерігати певні неузгодженості щодо питання національних меншин в окремих державах, використання національних меншин у зовнішньополітичних процесах. Зокрема, можна виділити кілька дискусійних моментів щодо зовнішньої політики держав, які безпосередньо стосуються питання національних меншин. Факти свідчать, що найчастіше ці питання пов'язані з окремими історичними подіями (переховання жертв війни та політичних репресій, встановлення пам'ятних знаків тощо), аналіз ситуації щодо дотримання міжнародних норм захисту прав національних меншин, мовне питання, яке сьогодні чи не найбільше обговорюється та інше [4]. Невирішення проблем національних меншин призводить до гальмування європейської інтеграції країн Центральної та Східної Європи, а також стимулює загострення міжнаціональних відносин.

Особливу увагу вивченню питання ролі національних меншин у розвитку транскордонної співпраці приділяє Т. Рендюк, акцентуючи на тому, що транскордонна співпраця сприяє культурним і міжнародним контактам, оскільки саме території прикордоння є регіонами, де важливим є налагодження міжетнічної толерантності, виховання спільної європейської ідентичності, уважне ставлення до актуальних проблем національних меншин. У цьому контексті важливим є створення умов для сприяння так званому «малому прикордонному руху». Гармонізація міжнаціональних відносин посіла одне з чільних місць серед пріоритетів діяльності структур євро регіонів «Верхній Прут» і «Нижній Дунай». Зважаючи на ці обставини, у статті 4-й Погодження про створення євро регіону «Верхній Прут» поряд з іншими головними напрямками, котрі мали реалізовуватися шляхом взаємовигідної співпраці та безпосередніх контактів в євро регіоні, фігурували забезпечення й проведення у всіх сферах економічного, соціального і культурного життя повної та дійсної рівності між особами, які належать до національної меншини, й тими, що становлять більшість населення [9].

Дослідники зазначають, що найбільш ефективною формою транскордонної співпраці є євро регіони, де спостерігається високий рівень співпраці інститутів, а також через те, що метою євро регіонів є створення більш глибокої інтеграції та поглиблення транспарентності кордонів між державами. Утворення євро регіонів відбувається шляхом укладання угод про прикордонне співробітництво між органами місцевої влади прикордонних

територій. Транскордонне співробітництво в межах євро регіонів заохочує до більш глибокої співпраці не тільки міждержавні інститути та місцеві влади, але й суспільство з метою поглиблення політичної, економічної, соціальної та культурної співпраці.

Спираючись на дослідження Н. Діус та І. Артьома, до сучасних моделей транскордонної та регіональної співпраці можна віднести не лише євро регіони, але і транскордонні кластери, транскордонне партнерство, транскордонні промислові парки, прикордонну торгівлю тощо. Усі вони є різними моделями транскордонної співпраці, але кожна з них націлена на поглиблення євроінтеграційного процесу. Україна намагається взаємодіяти в межах багатьох моделей транскордонного співробітництва, проте воно не є вкрай ефективним. Для прикладу, Україна сприяє утворенню транскордонних індустріальних парків [2].

Як свідчить досвід європейських країн, розвиток транскордонного співробітництва прямо залежить від державної, інтеграційної політики, а також стану правового забезпечення. Україна співпрацює в межах 10 євро регіонів, з яких фактично продовжують діяти лише 4: Карпатський євро регіон, євро регіон «Нижній Дунай», євро регіон «Буг», і євро регіон «Верхній Прут» [2].

Дослідники зазначають, що вкрай важливим питанням у транскордонному співробітництві є діяльність національних меншин, які можуть стати як елементом для миру, так і елементом конфлікту. Практика показує, що національні меншини сьогодні стали справжніми посередниками у двосторонній співпраці. На думку Н. Мікули, кожна країна допомагає своїй національній меншині, створюючи хороші умови перетину кордону, торгово-економічної співпраці тощо. ЄС активно сприяє тому, щоби шляхом розмивання кордонів уникнути етнічних і будь-яких прикордонних конфліктів. Створивши широкі права для національних меншин у Європі та надавши всі необхідні гарантії державам щодо уникнення сепаратизму, транскордонне співробітництво стало ключем не тільки для економічного складника, але і для захисту прав національних меншин, культурно-освітнього обміну між сторонами та посилення євроінтеграційних процесів [7].

Наявність національних меншин у поліетнічних регіонах України повинно інтенсифікувати процеси транскордонного співробітництва, проте це не завжди так. У деяких випадках транскордонне співробітництво може бути вкрай ефективним (євро регіон «Карпати», транскордонна співпраця в межах Польщі – Білорусі – України), а може мати цілу низку перешкод і непорозумінь (Угорщина – Закарпаття).

Досліджуючи українсько-угорські відносини, зокрема питання транскордонної співпраці, Р. Офіцинський наголошує, що Угорщина активно сприяє фінансуванню та створенню спільних про-

єктів у Закарпатті, активно взаємодіє з Україною в межах Східного партнерства, а також свого часу відстоювала спрощення візового режиму для України. Водночас слід зауважити, що сепаратистські дії Угорщини, нав'язування Україні «Притисянської автономії» негативно впливають на двосторонні відносини та на транскордонне співробітництво. Можна перелічити чимало політичних звинувачень Угорщини щодо України, а також постійних ультиматумів, таких як створення автономії в Закарпатті, самовизначення Закарпаття, угорські настрої щодо блокування вступу України в НАТО і ЄС. На думку Р. Офіцинського, угорсько-українські відносини щодо Закарпаття та національних меншин мають бути більш вивченими, це дасть можливість краще не лише прогнозувати дії сусідньої держави, але і створити план дій, який дасть змогу розширити транскордонну співпрацю [8].

Висновки. Підсумовуючи, варто зазначити, що аналіз наукової літератури засвідчує, по-перше, актуальність дослідження ролі національних меншин у розвитку транскордонної співпраці для сучасної України; по-друге – відсутність комплексного, системного дослідження із вказаної проблематики. Аналіз наукової літератури показав, що, незважаючи на всю актуальність проблеми, її поки що належно не відображено в політологічній літературі, і цьому є як об'єктивні, так і суб'єктивні причини. Для України сьогодні важливо розвивати транскордонну співпрацю, яка надає широкі можливості для місцевих органів влади, зближує національні меншини, які сприяють покращенню відносин і розширенню співпраці між державами.

Перспективними сьогодні для України є ті програми транскордонної співпраці, які спрямовані на економічну та культурну співпрацю з національними меншинами, екології, інфраструктури та торгівлі. Попри значну кількість праць, які прямо чи побіжно розглядають питання національних меншин у транскордонній співпраці, практично відсутні праці, які комплексно та системно розглядали б вплив національних меншин на розвиток транскордонної співпраці. Вивчення наукової літератури свідчить про зростаючий інтерес дослідників до проблеми участі національних меншин у розвитку транскордонної співпраці, що виразилось у збільшенні кількості публікацій і розширенні спектра питань, пов'язаних із цією проблемою. Слід пам'ятати, що діяльність національних меншин може сприяти як миру, так і міжетнічним конфліктам. Національні меншини сьогодні стали справжніми посередниками у розвитку міждержавної співпраці. Дослідження вказаної проблематики потребує комплексного та системного вивчення, і тому важливими є сучасні наукові дослідження участі національних меншин у розвитку транскордонної співпраці.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Артёмов І. Транскордонне співробітництво України: стан, проблеми, перспективи. URL: https://www.uzhnu.edu.ua/uk/infocentre/get/6059?fbclid=IwAR2b9n6PrkPuzv0k4Sy1Dx9yOcZGblWAL7qjVku1e6VV_nuesmOo98HAgw.
2. Артёмов І., Діус Н. Євросередземноморське співробітництво України: проблеми і перспективи. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/handle/lib/9867>
3. Круглашов А. Довідник міжетнічної толерантності. Чернівці : Букрек, 2011. 230 с.
4. Луцишин Г. Роль національних меншин в євроінтеграційному процесі України. Дніпро : *Грані*. 12. С. 66–71.
5. Макар М. Вплив етнонаціональних відносин на регіональний розвиток країн Центральної та Південно-Східної Європи: окремі аспекти проблеми : зб. наук. пр. за мат-ми міжнар. конф. 2007. С. 77–87.
6. Мікула Н., Засадко В. Транскордонне співробітництво України в контексті євроінтеграції. URL: http://www.irbisnbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/PoMe_2006_5_15.pdf.
7. Мікула Н. Національна доповідь: Сучасний стан та перспективи розвитку транскордонного співробітництва в Україні. *Регіональна економіка*. 2010. № 3. С. 11–12.
8. Регіональна політика і транскордонне співробітництво в євроінтеграційній стратегії України : зб. наук. пр. за мат-ми міжнар. конф. URL: <https://www.uzhnu.edu.ua/uk/infocentre/get/3701>.
9. Рендюк Т. Прикордонне та регіональне співробітництво між Україною й Румунією з питань національних меншин. *Український історичний журнал*. 2011. 1. С. 123–136.
10. Реутов В. Транскордонне співробітництво регіонів України: теоретико-практичні аспекти розвитку. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=912>.
11. Bohner U. Cross-border cooperation and the challenge of transnational institutions-building – the example of the European Grouping of Territorial Cooperation. URL: <http://recerc.eu/wp-content/uploads/2017/10/R9beck.pdf>.
12. Klatt M. Half empty or half full? Over 30 years of regional cross-border cooperation within the EU: experiences at the Dutch-German and Danish-German Border. *Journal of Borderlands Studies*. 2011. 26 p.
13. The Role of Minorities in International and Transborder Relations in Central and Eastern Europe. URL: <https://www.refworld.org/pdfid/469cbfdb0.pdf>.
14. Böhm H., Opiola W. Czech-Polish cross-border (non) cooperation in the field of the labor market: why does it seem to be un-de-bordered? URL: https://www.researchgate.net/publication/333223870_Czech-Polish_Cross-Border_Non_Cooperation_in_the_Field_of_the_Labor_Market_Why_Does_It_Seem_to_Be_Un-De-Bordered.
15. Kurowska-Pysz J., Castanho R., Gómez J. Cross-border cooperation – the barriers analysis and the recommendations. *Polish Journal of Management Studies*. 2018. P. 134–147.

REFERENCES:

1. Artomov I. Transkordonne spivrobitnytstvo Ukrainy: stan, problemy, perspektyvy [Cross-border cooperation of Ukraine: status, problems, prospects]. URL: https://www.uzhnu.edu.ua/uk/infocentre/get/6059?fbclid=IwAR2b9n6PrkPuzv0k4Sy1Dx9yOcZGblWAL7qjVku1e6VV_nuesmOo98HAgw.
2. Artomov I., Dius N. Yevrorehionalne spivrobitnytstvo Ukrainy:problemy i perspektyvy [Euroregional cooperation of Ukraine: problems and prospects]. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/handle/lib/9867>.
3. Kruhlov A. Dovidnyk mizhetnichnoi tolerantsnosti [Handbook of interethnic tolerance].
4. Lutsyshyn H. Rol natsionalnykh menshyn v yevrointehratsiinomu protsesi Ukrainy [The role of national minorities in Ukraine's European integration period].
5. Makar M. Vplyv etnonatsionalnykh vidnosyn na rehionalnyi rozvytok krain Tsentralnoi ta Pivdenno-Skhidnoi Yevropy: okremi aspekty problemy [The impact of ethno-national relations on the regional development of Central and South-Eastern Europe: some aspects of the problem].
6. Mikula N., Zasadko V. Transkordonne spivrobitnytstvo Ukrainy v konteksti yevrointehratsii [Cross-border cooperation of Ukraine in the context of European integration]. URL: http://www.irbisnbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/PoMe_2006_5_15.pdf.
7. Mikula N. Natsionalna dopovid: Suchasnyi stan ta perspektyvy rozvytku transkordonnoho spivrobitnytstva v Ukraini. [National report: current status and prospects of development of cross-border cooperation in Ukraine].
8. Rehionalna polityka i transkordonne spivrobitnytstvo v yevrointehratsiinii stratehii Ukrainy: zbirnyk naukovykh prats za materialamy mizhnarodnoi konferentsii. [Regional Policy and Cross-Border Cooperation in Ukraine's European Integration Strategy: Collection of Scientific Papers Based on International Conference Materials]. URL: <https://www.uzhnu.edu.ua/uk/infocentre/get/3701>.
9. Rendyuk T. Prykordonne ta rehionalne spivrobitnytstvo mizh Ukrainoiu y Rumuniieiu z pytan natsionalnykh menshyn [Border and regional cooperation between Ukraine and Romania on national minorities].
10. Reutov V. Transkordonne spivrobitnytstvo rehioniv Ukrainy: teoretyko-praktychni aspekty rozvytku. [Cross-border cooperation of Ukrainian regions: theoretical and practical aspects of development]. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=912>.
11. Bohner U. (2017). Cross-border cooperation and the challenge of transnational institutions-building – the example of the European Grouping of Territorial Cooperation.
12. Klatt M. (2011). Half empty or half full? Over 30 years of regional cross-border cooperation within the EU: experiences at the Dutch-German and Danish-German Border.

13. The Role of Minorities in International and Transborder Relations in Central and Eastern Europe. URL: <https://www.refworld.org/pdfid/469cbfdb0.pdf>.

14. Böhm H., Opiola W. (2019). Czech-Polish cross-border (non) cooperation in the field of the labor market: why does it seem to be un-de-bordered? URL: https://www.researchgate.net/publication/333223870_Czech-Polish_Cross-Border_Non-Cooperation_in_the_Field_of_the_Labor_Market_Why_Does_It_Seem_to_Be_Un-De-Bordered.

15. Kurowska-Pysz J., Castanho R., Gómez J. (2018). Cross-border cooperation – the barriers analysis and the recommendations.

Peculiarities of research on the role of national minorities in the development of cross-border cooperation

Sokolovskiy Oleksandr Bohdanovych

Postgraduate Student
at the Department of Political Science
and International Relations
Lviv Polytechnic National University
Mytropolyta Andreja str., 5, Lviv, Ukraine

The article is devoted to the analysis of the scientific research status on the role of national minorities in the development of cross-border cooperation in multi-ethnic regions, where national minorities that share borders are compactly residing. It is emphasized that the relevance of the investigated issue is proven by the importance of studying the activities of national minorities in the development, lobbying and implementation of cross-border cooperation. The works of Ukrainian researchers on cross-border cooperation and protection of the rights of national minorities are reviewed.

The aim of the research is to carry out a comprehensive analysis of the state of scientific study of the role of national minorities in the development of cross-border cooperation.

The article uses a set of general scientific methods, in particular, theoretical generalization, historical comparison, analysis, structural-functional.

It is noted that the systematic study of the features of cross-border cooperation on national minorities began at the end of the XX century, in particular, the majority of researchers focus on issues of national minority cooperation in the field of culture and education, border areas development, practical implementation of Euroregions, cultural development and cooperation of border areas, the influence of historical factors on the activity of national minorities. It is emphasized that the activities of national minorities in cross-border cooperation are influenced by such factors as ties with ethnic homeland, activity of national societies' organizations, local authorities support, participation in international organizations, functioning of intergovernmental institutions (inter-parliamentary groups, intergovernmental commissions), systems of cultural and information exchange. It is noted that, if effective ethno-national policies are implemented, multi-ethnic border regions have the advantage that national communities facilitate cross-border cooperation, and they often act as mediators. Local authorities play a leading role in regulating the system of ethnic relations at the regional level, since self-government institutions are closer to the citizens who represent ethnic communities.

It is proved that, despite the relevance of the investigated topic, the tools and mechanisms for implementing cross-border cooperation in the context of Ukraine's European integration, factors that positively or negatively affect the participation of national minorities in cross-border cooperation, the influence of national minorities on the nature of interstate relations in the region are insufficiently studied today. Ukrainian scientific literature has not appropriately studied the activities of national minorities as subjects of cross-border relations, their role in the development of cross-border cooperation, the development of cross-border cooperation in ethnically sensitive regions of Central and Eastern Europe.

Key words: cross-border cooperation, protection of national minorities' rights, national minorities, Ukraine, Central and Eastern Europe, Euroregions.